

TKP YURTDIŐI ÖRGÜTLERİ KONFERANSI'NDA KONUŐMA

Çağrılı olarak katıldığı TKP YurtdıŐı Örgütleri Konferansı'nda yapılan konuŐma.

Değerli yoldaŐlar;

Her Őeyden önce, bu konferansa katılmak ve konuŐma fırsatı bulmaktan duyduğum hoşnutluğu teŐekkürlerimle belirtmek isterim.

Haydar Kutlu yoldaşın ilgiyle dinlediğim kapsamlı açıklamalarından sonra ben dünya ve Türkiye'ye ilişkin olarak -bilinenleri tekrarlama pahasına da olsa- son geliŐmelerde çok dikkat çekici bulduğum bir iki nokta üzerinde durmakla yetineceğim.

Dünyadaki geliŐmeler içinde bugün hiç kuŐkusuz en önemli olanı, ABD ve Sovyetler Birliği arasındaki iliŐkilerde, dolayısıyla da uluslararası iliŐkilerde gerginliğin artmasıdır. Ronald Reagan ABD başkanlığına geldiğinden beri bu ülkenin dış politikasında belirgin bir deęiŐiklik oldu. Genelinde uluslararası, özelinde ABD-Sovyetler Birliği iliŐkilerinde detantın rafa kaldırılmasına giriŐildi, detant Sovyetler Birliği'ne, komünizme yarıyor gerekçesiyle. Detant yerine ABD, silah üstünlüğü ve askeri güce dayalı politika yürütmeyi kural olarak benimsedi ve bu tutumunu, yıllar geçtikçe daha da pekiŐtirdi. İki taraf arasındaki uyuşmazlık ve gerginlik esas bu noktada düğümleniyor.

Gerçekten Sovyetler Birliği ABD'nin tam aksine, detantı ve detantın daha da geliŐtirilmesi gerektiğini ısrarla savunuyor. Silahlanmayı tırmandırma, silah üstünlüğü, sorunları savaş yolu ile çözmeye gibi eski politikalar, yöntemler, anlayıŐlarla ne iki taraf arasında, ne dünyada güvenlik ve barış sağlanamayacağını vurgulayarak açıklıyor; nükleer çağın, sorunlara yeni bir zihniyet ve anlayıŐla yaklaŐmayı gerektirdiğini altını çizerek belirtiyor. Nükleer çağda savaş, yalnızca savaŐan tarafları ilgilendirmekten çıkmıŐtır, bütün insanlığı tehdit eden bir tehlikeye dönüşmüŐtür. Savaş-barış sorununa küçük büyük bütün devletleri, bütün ulusları kapsayan bir genişlikte bakmak, bu çapta çözümler aramak zorunluluğu belirmiŐtir. Nükleer çağda ancak, bütün devletler ve uluslara eŐit güvenlik içinde yaŐama olanağı sağlayan bir barış düzeni gerçekçi ve geçerli olur. Bu da militarist zihniyete ve politikalara son vermeyi gerektirir. Bu son verme, öznel bir tercih sorunu değil, nükleer çağ koŐullarının dayattığı nesnel bir zorunluluktur.

Toplumsal sistemler ve devletlerarasında kuŐkusuz rekabet ve mücadele vardır ve olacaktır. Ne var ki, nükleer çağda rekabet ve mücadele silahlı ve savaŐçı olmaktan çıkıp, çeşitli toplumsal alanlarda barıŐçıl yarışmaya dönüŐtürölmek zorundadır ve dönüŐtürölebilir de. YarıŐmanın yanı sıra, karŐılıklı anlaşmalar ve iŐbirlięi süreci geliŐtirilmelidir ve geliŐtirilebilir de.

İki taraf arasında, içinde bulunduğumuz çağın niteliğini ve gereklerini anlayıŐ ve kavrayıŐta bu derin farklara, bir de ABD emperyalizminin dünyayı kendi hegemon-

yası altına alma, bencil çıkarları açısından yönlendirme, ve elinden gelse, başta Sovyetler Birliği olmak üzere dünya sosyalist sistemini dize getirme istek ve hesapları da eklenmektedir. Bu eklenme sonucu, Cenevre ve Viyana silahsızlanma ve silahlı kuvvetlerde indirim görüşmelerini ABD, yıllar boyu bir sonuca vardiirmeden sürdürüyor ve bu, dünya kamuoyunu oyalama ve zaman kazanma perdesi arkasında da silahlanmayı tirmandırmakta devam ediyor.

Şimdi, gerginliği yeni bir düzeye tirmandıran konu bilindiği üzere, ABD'nin uza-yı silahlandırma, hem de nükleer olarak silahlandırma girişimidir. Yine bu konuda da, ABD yönetimi, bu girişimin bir savunma önlemi, uzayda bir "kalkan" mekaniz-ması oluşturma girişimi olduğunu iddia ederek konuyu saptırma, kendi halkını ve dünya kamuoyunu yanıltma çabasındadır.

Oysa daha geçen yıl, Cenevre doruk toplantısında, nükleer savaşın hiçbir zaman olmaması gerektiğini, böyle bir savaştan galip çıkan taraf olmayacağını, silah üstün-lüğünü her iki tarafın da aramıyacağını ifade eden ortak deklarasyona Reagan imza atmış bulunuyordu. Ama buna rağmen bir taraftan da nükleer denemeleri durdur-mama konusunda direnmekte, uzayı silahlandırmakta ısrar etmektedir.

İşte bu kamuoyunu, insanları oyalama ve yanıltma taktikleri; sözlerle davranış-lar arasındaki tutarsızlıklar; kısacası, ikiyüzlü politika gütmeye taktiği iki tarafın ilişki-lerinde gerginliği arttıran bir başka etmendir. Oysa, Reykjavik toplantısından sonra Gorbaçov yoldaşın belirttiği gibi, insanlar lafazanlıktan bıkmış, usanmışlardır, laf değil eylem beklemektedirler. Sovyetler Birliği bu beklentiye ciddi, somut yanıtlar verilmesini istemektedir. Geçen yıl kararlaştırıldığı üzere, bu yıl sona ermeden -veya 1987 başlarında- Vaşington'da yeni bir doruk toplantısı olacaksa, mutlaka gerçekçi ve geçerli somut anlaşmalara varılmasında Sovyetler Birliği ısrarlıdır; görüşmelerin, dünya kamuoyunu oyalama taktiği olarak kullanılmasına izin vermeyecek bir tavır içinde oldukları görülmektedir.

Az önce nükleer çağda savaş-barış sorununun büyük küçük bütün dünya dev-letlerini, uluslarını ilgilendirdiğini belirttim, nükleer savaş olasılığı hepsini tehdit ettiğinden ötürü. Durum böyle olunca sorumluluk da yalnızca iki büyük nükleer devlette değil, bütün devlet ve uluslarda, hatta insanlardadır. Bu sorumluluk elbet, öncelikle bizlere de düşmektedir. Mücadelemizi bu açıdan da ele almak, değerlen-dirmek ve gereğini yapmak durumundayız. Faşist yönetimin, bölge ve dünya barışı-nı güçlendirmek değil, tersine, ülke sınırları dışında giriştiği askeri operasyonlar ve gösterdiği yayılcı eğilimlerle bölge ve buna bağlı olarak dünya barışını tehlikeye sokan bir politika gütmeye, bizlerin bu sorumluluğumuzu daha da arttırmaktadır.

Türkiye'nin iç durumuna gelince, Evren-Özal diktatörlüğü toplumsal dayanak-larını hızla yitiriyor; rejimle geniş halk kitleleri arasındaki çelişki büyüyor, güçleni-yor. 28 Eylül seçimleri yalnız iktidar partisi ANAP'ın değil, rejimin yenilgisidir. Re-jim karşıtı partilerin ANAP'tan iki kat fazla oy alması emperyalist güçleri, işbirlikçi tekelleri sarsmış, tedirgin etmiştir. Gerek oyların bu tür dağılımı, gerekse seçimden önce başlayıp gelişen görece olarak daha bir serbestleşme koşulları, rejimden hoşnut olmayan çabaların sonucudur.

Rejimin toplumsal dayanaklarını yitirme süreci, çok önceleri belirttiğimiz üzere, diktatörlüğün en zayıf halkası olan, ekonomik politikasının çöküşü ile atbaşı gidi-

yor. Bu çöküşün çeşitli ve çok sayıda belirtisi var; fakat son ortaya çıkan olgu Özal politikası açısından en önemlisi, Özal ekonomi politikası ihracat eksenine oturtulmuştur. İhracatta ise bir tıkanıklık başgösterdi. İhracatta gerileme belirmişti ama, şimdi gelinen noktada tıkanıklık artık mutlak değilse bile ona yakın gibi görünüyor. İhracatın doyum noktasına varıp varmadığı tartışılıyor. İhracatın ithalatı aşır dış ticaret açığını bir türlü kapatamaması bir yana, ihracatta artık gerileme var. Hükümetin faizler, döviz kurları, iki yıllık aradan sonra ihracatçılara yeniden ucuz kredi verilmesi ve kâr eden şirketlere sermayelerinin yedi katına kadar bono çıkarma müsaadesi tanınması konularında bir çırpıda ivedilikle aldığı kararlar ihracat gerilemesinin ne kadar ciddi olduğunun, ne kadar telaş uyandırdığının işaretleridir. Ve bu önlemlerin hepsi ihracata kuvvet şırıngası olsun, olumsuz süreci tersine çevirsin diye alınmıştır. Bu önlemler de durumda umdukları bir düzelme belirtisi yaratmazsa, tıkanmanın politik ve sosyo-ekonomik alanlarda önemli yansımaları herhalde gecikmeyecektir.

Belirtmek istediğim ikinci nokta, faşizmin tüm önlemlerine, yasalarına, yasaklamalarına, acımasızca sürdürülen yasal teröre karşın demokrasi doğrultusunda kitlelerin karşı konulmaz özlemi ve bu doğrultuda atılan olumlu adımlara ilişkin. Elbette bu adımlara layık oldukları değeri veriyor, destekle karşılıyor. Ancak bu gelişme sürecinde gözden kaçırmamamız gereken iki nokta var: Bir, kimi gelişmelere razı görünse de faşizm henüz silahlarını elden bırakmış, mevzilerini terk etmiş durumda değil. Henüz geri dönülmez yola girmiş değil; çok önem verdikleri ve övündükleri istikrar, devlet terörünün çeşitli türden baskılarıyla zar zor korunabilen çok yüzeysel ve aldatıcı bir istikrardır. Ve iç ve dış egemen güçler demokratik çıkışlarla bu sözde istikrarın bozulmasını hiç mi hiç istemezler. Başları sıkıştığında yeni 12 Eylüller yaratmakta tereddüt göstermeyeceklerdir. Bu da ihtiyatlı ve çok uyanık olmayı gerektirmektedir. İkinci nokta, biliyoruz ki, toplumun ihtiyacı olan demokrasi, şöyle veya böyle herhangi bir parlamenter demokrasi biçimi değildir; politik ve sosyoekonomik sorunlara gerçekçi ve geçerli çözümler getirecek, köklü dönüşümlere girişecek, ileriye doğru gelişmelere açık bir demokrasidir. Gene biliyoruz ki, iç ve dış egemen güçler demokratikleşme sürecinin bu tür bir demokrasi yönünde gelişmemesi ve sonunda böyle bir demokrasinin gerçekleşmemesi için ellerinden geleni esirgemeyeceklerdir. Gerçek ve kalıcı bir demokrasi yolunda ilerlemek ve ona ulaşabilmek için uzun, zorlu ve güçlü mücadeleler vermek gerekecektir.

Böyle bir mücadeleye yeterince hazır mıyız, yerine getirecek durumda mıyız? Değilsen nasıl hazırlanmalıyız, neler yapmalıyız?

Bırakalım demokratları, ilericileri, solu, sosyalistleri, bizler işçi sınıfının militanları, biz komünistlerin örgütleri olarak bu soruyu kendi kendimize sormak, yanıtını da açık yürekle ve gerçekçi olarak vermek durumundayız, acı da olsa gerçeklerden korkmamak gerektiğini ve ancak öylece onları göğüsleyip aşacağımızı bilerek.

Yalnız sosyalizm mücadelesi değil, demokrasi mücadelesi de ancak, işçi sınıfı partisi eliyle mücadelenin başını çektiği, onu yönlendirdiği, demokrasi güçlerini eylem birliği yolunda topladığı takdirde ve ölçüde başarılı olur, gereken ve amaçlanan demokrasi biçimine ulaşır. Bundan dolayı, işçi sınıfı politik hareketinin güçlü ve etkin olması gerekir. İşçi sınıfı politik hareketinin güçlü ve etkin olabilmesi

ise, büyük ölçüde, kendi içinde uyum sağlamış, birlik ve bütünlük içinde olmasına bağlıdır. İşçi sınıfı hareketi tek bir merkezden yönetilir ve yönlendirilir olma durumundadır.

Esef de etsek, Türkiye işçi sınıfı hareketinin birlik ve bütünlük içinde olmadığı yadsınmaz bir gerçektir. Diğer bir gerçek ise, işçi sınıfı hareketini oluşturan partilerden hiçbirinin kendi başına işçi sınıfı kitlelerini yönlendirecek, hareketi alıp götürüp güçlü bir kitleliliğe kavuşturacak konumda ve etkinlikte olmadığıdır. Bu nedendir ki, işçi sınıfımızın politik hareketi, demokrasi güçlerini toparlamaya, güç ve eylem birliğini gerçekleştirmeye çalışırken, öte yandan da kendi içinde birliği ve bütünlüğü sağlamakta yükümlüdür.

Bir ülkenin işçi sınıfının hareketi komünist parti ve sosyal demokrat parti olarak ayrılmışsa, eylem birliğini geliştirmek birlikteliği sağlamakta yeterli olabilir, her ne kadar o durumda dahi tam, örgütsel birlik sorunu ortadan kalkmazsa da. Ama ayrışma temelde özdeş nitelikte partiler arasında ise eylem birliği yetmez; hatta bir yerde bu özdeşlik eylem birliğinin başarısını engelleyen bir işlev de görebilir, çünkü temeldeki özdeşlik dolayısıyla söz konusu partiler politik yelpazede aynı yere talip olan rakipler durumundadırlar nesnel olarak. Buna çoğu zaman öznel öğeler de eklenir. Böyle partiler için çıkar yol örgütsel birleşme, tekleşmedir. Bu nedendir ki, işçi sınıfımızın çıkarları açısından birleşmek partilerimizin boyunlarının borcudur, hatta uluslararası hareket açısından da boyunlarının borcudur.

Peki, tek ülke, tek parti ilkesi ne oluyor, nasıl oluyor da bu ilkeye karşın bazen bir ülkede birden fazla parti olabiliyor, diye düşünülebilir. Canlı, somut gerçekliğin -ki gerçeklik her zaman somuttur- değişkenliği ve akışkanlığı ilkelere aykırı durumlar yaratabilir ve yaratıyor da, hiç değilse bir süre. Lenin'in belirttiği gibi ilkelerin -yalnız ilkelerin değil, tüm kural, bilimsel genelleme ve doğruların- somut durumlarda geçerliliği verili koşullara göre değerlendirilir, bizim durumumuzda olduğu gibi. Bu nedenle de, temelde özdeş olup da ayrılmış durumdaki partilerimizin birleşip, tekleşmesi gerekir.

Türkiye'de 1960'ların ilk yıllarından itibaren TKP'nin yanısıra politik alanda TİP'in yer alması, genelinde Türkiye politik yaşamının, özelinde Türkiye işçi sınıfı politik hareketinin tarihsel akışının doğal ürünü oldu. Bunun nedeni, nasılı bu konuşmanın dışındadır. Ancak şu kadarını belirtiyim ki, iki ayrı parti olgusunun kaynağında bir bölünme yoktur, yani bir parti içinde ayrı kanatlar ortaya çıkıp bölünerek birden fazla parti ortaya çıkmamıştır. Temel niteliklerinin özdeşliğine gelince, bu olgu, aralarında imzalanıp 84'ün son aylarında açıklanan protokoldeki "Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmini temel alan TKP ile TİP" tanımlamasıyla saptanarak taraflarca kabul edilmiştir. Durum böyle olunca iki partinin örgütsel birleşmesi kaçınılmaz, ihmal edilemez bir zorunluluk kazanmıştır. Bir ülkede Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmini temel alan iki parti bulunacak ve bunlar aynı ideolojik temelde olduklarını kabul ve ilan edecekler, ama birleşip tekleşmeden uzak duracaklar, bu, olacak iş değildir. Yapılan ve açıklanan tesbitte iki partinin birleşmesi, gerekçelerin en güçlüsü olan ideolojik gerekçeye, temelde ideolojik özdeşlik gerekçesine oturmuştur.

Bununla birlikte, önce birleşme kararına varmak, vardıktan sonra da süreci,

önce belirttiğim protokole, daha sonra bugünlere kadar erişirmek kolay olmadı. Bu da bir ölçüde doğaldı. Temel nitelikleri özdeş olsa da uzun yıllar birbirinden bağımsız, ayrı örgütler olarak iş görmeyen yarattığı farklı çalışma normları, bakış açıları ve yaklaşımlar kolayca, hemencecik birbiriyle uyumlaştırılmaz, farklılıklar giderilemezdi.

Uyuşmazlık noktaları zor aşıldı, aşılmakta. Ama aşıldığı zaman da iyi aşılmakta. Farklılıklar nihayet aşıldı, ve aşılabilecek ise, bu, her iki partinin geçmişe eleştirel açıdan bakmayı ve değerlendirmeyi başarabildikleri içindir; gerçekliğe sarılmayı kılavuz edindikleri, gerçekliği olduğu gibi, hoş olmayan yanlarıyla da kabul etmeyi benimzedikleri ve içlerine sindirebildikleri içindir.

SBKP'nin son 27. Kongresi'nde Mihail Gorbaçov yoldaşın Lenin'den yaptığı alıntıda "komünistler gerçeklerden korkmazlar, gerçeklerden korkmadığımız içindir ki, bizim partimiz zeval bulmayacaktır" deniliyor. Gorbaçov yoldaş kendisi de bugüne ilişkin olarak, komünistlerin gerçeklere ihtiyacı olduğunu vurgulamıştır. Bizler de geçmişini değerlendirmede böyle davranabilmiş olmaktan övünç duyabiliriz.

Gerçekliği düşünce ve davranışımızda hareket noktası olarak almak, sorunları başarıyla çözebilmemizin birinci koşuludur. Gerçekliği olduğu gibi görebilmenin bir başka erdemi de dar anlamda parti çıkarı sınırlarını aşmayı kolaylaştırması, olay ve olguları en genel ve uzun erimli çizgileri, doğrultuları içinde değerlendirmede yol gösterici olmasındadır.

İki parti, birleşme sürecini geliştirmede işte bu darlığı da aştı. Birleşme sürecine Türkiye işçi sınıfının çıkarları açısından bakabildiler. Birleşmeden sonra da partinin çıkarı işçi sınıfının çıkarıdır diye değil, işçi sınıfının çıkarı partinin de çıkarıdır, diye sorunlara bakarak çözümlerini arayacağız. Parti çıkarı elbette işçi sınıfının çıkarı ile özdeştir, ancak, işçi sınıfının çıkarlarını hareket noktası yaparak akıl yürütmek ve sonuçlara varmak koşuluyla. Şimdi önümüzde çözülmesi gereken daha kimi düğümler var. Konferansınız birlik konusunu da tartışacak, kararlar alacak. Umudum, alınacak kararların kalan düğümlerin çözümünde ve özelemleri olumlu sonuca varmada ortak çalışmalara yeni bir ivme kazandıracaktır.

Birleşmenin gerçekleşmesi gerçekten büyük tarihsel önem taşıyacaktır. Gerek Türkiye işçi sınıfı hareketine, gerekse uluslararası harekete karşı başta gelen sorumluluğumuzu yerine getirmiş olacağız; işçi sınıfımızın politik hareketi yeni bir açılım yapacak, güçlenecektir; öncülük ve toparlayıcılık işlevini daha iyi yerine getirir olacaktır. Partilerimizin birleşmesiyle Türkiye komünistlerinin birleşme süreci sona ermiş olmayacak, ama birleşme yolunda en büyük ve en önemli adım atılmış, sürecin önü açılmış olacaktır. Bölünmeyi istemeyen, bölünmüşlükten şikâyetçi olan işçi, emekçi kitleler, ilerici toplumsal kesimler hoşnut olacaklar, harekete güvenleri, gelecekte umutları artacaktır.

Uluslararası işçi sınıfı komünist hareketi de Türkiye'de daha güçlü, daha etkin bir komünist hareket olgusunu elbette çok olumlu karşılayacak, değerlendirecektir. Uluslararası hareket, bileşkeleri olan ülke partilerinin güçlenmesiyle güçlenir.

Ama bütün bu olumlu olasılıkların gerçekleşmesi bir şarta bağlıdır; resmen birleştikten sonra parti içinde herhangi bir ayrılık belirtisi yer almamasına, iki partiden gelenlerin kaynaşmış yekpare bir kitle oluşturmasına, birleşmenin hiç bir eklenti izi

bırakmamasına. Bunun fazla zorlanmadan başarılabilmesi için de iki tarafın birbirine yaklaşmasının üst düzeylerle sınırlı kalmayıp, daha şimdiden yakınlaşma ve iyi ilişkilerin alt kademelere kadar yaygınlaşması gerekir.

Birleşme sürecini bugün erişilen noktaya kadar getiren iki partinin kadro ve üyelerinin gerek beklenen olumlu sonuca ulaşma, gerekse birleşme sonrası tam kaynaşma görevlerini de onurla yerine getireceklerine inanıyorum.

Konferansınızı şahsım, ve partim adına en yoğun duygularla, yoldaşça selamlar, başarılar dilerim.

Çark Başak, Sayı 42 (119), Ocak 1987